
[2002-11-RE](#)

CAUSA 2002-11-RE

Número de registre: 310-2002. Recurs d'empara

AUTE DEL 27 DE GENER DEL 2003

BOPA núm. 8, del 29 de gener del 2003

En nom del Poble Andorrà;

El Tribunal Constitucional;

Atès l'escrit presentat i registrat al Tribunal Constitucional el 29 de novembre del 2002 per la representació processal de la Sra. M. Esperança Callen Utges, mitjançant el qual interposa recurs d'empara contra la sentència del 10 de desembre del 2001, dictada pel Tribunal de Corts, i contra la sentència del 23 de setembre del 2002, dictada per la Sala Penal del Tribunal Superior de Justícia, en el decurs de la causa penal TC-28-2/94, per haver-se produït una presumpta vulneració del dret a la presumpció d'innocència, reconegut a l'article 10 de la Constitució i atès que sol·licita al Tribunal Constitucional que vulgui "dictar sentència atorgant empara constitucional en el sentit sol·licitat en el cos de l'escrit, declarant la lesió dels drets fonamentals invocats, anul·lant les sentències recaigudes en la causa TC-28-2/94, retrotraient els autes a la deliberació de la Sala Penal del Tribunal Superior de Justícia d'Andorra perquè dicti sentència de conformitat amb el dret protegit per l'article 10.2 de la Constitució";

Vista la Constitució, especialment els articles 10, 41, 88 i 98 c);

Vista la Llei qualificada del Tribunal Constitucional, especialment el títol IV, capítol sisè;

Vist l'informe del Ministeri Fiscal, del 13 de desembre del 2002;

Escollat l'informe del magistrat ponent, Sr. Miguel Ángel Aparicio Pérez;

Antecedents

Primer

Mitjançant sentència del 10 de desembre del 2001, el Tribunal de Corts va condemnar la Sra. M. Esperança Callen Utges com a responsable, en concepte d'autora, del delictes major de blanqueig de diners procedents de tràfic de drogues a la pena de quatre anys de presó ferma, multa de 25 milions de pessetes (150.253,03 euros), expulsió definitiva del Principat, i també al pagament de les

despeses processals causades.

Segon

La Sra. M. Esperança Callen Utges va interposar recurs d'apel·lació contra aquesta sentència condemnatòria, i el 23 de setembre del 2002, la Sala Penal del Tribunal Superior de Justícia va desestimar el recurs d'apel·lació esmentat i va confirmar íntegrament la sentència del Tribunal de Corts.

Tercer

El 10 d'octubre del 2002, la representació processal de la Sra. M. Esperança Callen Utges va interposar un incident de nul·litat d'actuacions contra la sentència de la Sala Penal del Tribunal Superior de Justícia per considerar que s'havia vulnerat el dret a la presumpció d'innocència de la recurrent.

Quart

Mitjançant aute del 8 de novembre del 2002, la Sala Penal del Tribunal Superior de Justícia va desestimar l'incident de nul·litat esmentat ja que va considerar que la demandant es limitava a "impugnar, com ja ho ha fet en el marc del recurs d'apel·lació, l'apreciació, per la jurisdicció, dels elements de prova existents en el sumari".

Cinquè

El 29 de novembre del 2002, la representació processal de la Sra. M. Esperança Callen Utges va presentar un recurs d'empara contra la sentència del Tribunal de Corts del 10 de desembre del 2001, i contra la sentència de la Sala Penal del Tribunal Superior de Justícia del 23 de setembre del 2002, per vulneració del dret a la presumpció d'innocència.

La representació processal de la recurrent considera que "han condemnat la meva patrocinada transgredint el principi "in dubio pro reo" segons el qual no poden perjudicar l'acusat els fets objecte d'acusació que no han estat plenament provats ja que, com és sabut, el defecte de prova sempre ha d'afavorir l'acusat. (...). A parer d'aquesta recurrent en empara tota l'argumentació de les dues sentències dels tribunals ordinaris es basa sobre indicis que no es basen en fets discutits –com sempre ha exigint la doctrina dels nostres tribunals penals en matèria de prova indiciària-, sinó en indicis sobre la necessitat de coneixement que suposadament hauria d'haver tingut la processada (...) la jurisdicció penal ha flexibilitzat excessivament la prova indiciària per justificar allò que té interdit: la condemna per íntima convicció. I així procedeix per mitjà de l'expedient de cobertura consistent en la lliure valoració de la prova apreciada en consciència. Però és sabut que no es pot confondre discrecionalitat amb arbitrietat. I en matèria penal, també és sabut, l'arbitrietat comença allà on s'acaba la certesa i comença el dubte raonable".

Per acabar, la recurrent demana que es vulgui "dictar sentència atorgant empara constitucional en el sentit sol·licitat en el cos de l'escrit, declarant la lesió dels drets fonamentals invocats, anul·lant les sentències recaigudes en la causa TC-28-2/94, retrotraient els autes a la deliberació de la Sala Penal del Tribunal Superior de Justícia d'Andorra perquè dicti sentència de conformitat amb el dret protegit per l'article 10.2 de la Constitució".

Sisè

El 13 de desembre del 2002, el Ministeri Fiscal va presentar el seu informe en què considerava que "l'únic greuge que s'imputa a les sentències recorregudes és la valoració que de la prova indiciària o circumstancial han efectuat els Tribunals ordinaris. És suficient un somer examen de les actuacions per comprovar que en l'acte de judici oral celebrat en el marc de la causa avui recorreguda davant d'aquest Tribunal, va ésser aportada per l'acusació prova de càrrec contra la recurrent, lícitament obtinguda i que la mateixa va ésser lliurement valorada en consciència pels Tribunals sentenciadors tal com es desprèn de les sentències aquí impugnades. Resulta evident que la prova de càrrec en un procés penal pot consistir no tan sols en prova directa sinó que, tot sovint, cal acudir a la prova indirecta o circumstancial coneguda també com a "prova indiciària" sempre que els indicis obtinguts estiguin plenament provats, siguin concordants i tinguin una relació material i directa amb el fet criminal i el seu autor, que és el que succeeix en el cas d'autes".

Així doncs, el Ministeri Fiscal sol·licita, conformement a les disposicions de l'article 37.2 de la Llei qualificada del Tribunal Constitucional, la inadmissió a tràmit del recurs d'empara 2002-11-RE per manca manifesta de contingut constitucional de la demanda.

Fonaments jurídics

Primer

En aquest recurs d'empara s'al·lega la vulneració per part de les instàncies judicials ordinàries del dret fonamental de la recurrent a la presumpció d'innocència, per entendre que la sentència condemnatòria dictada pel Tribunal de Corts i mantinguda per la Sala Penal del Tribunal Superior de Justícia en dues resolucions consecutives (primer en la sentència sobre el recurs d'apel·lació i després en l'aute de desestimació de l'incident de nul·litat d'actuacions) s'ha dictat sense material probatori suficient per fonamentar aquell pronunciament de condemna i les dues resolucions desestimatòries de la Sala del Tribunal Superior esmentada. Per això es demana que es vulgui "dictar sentència atorgant empara constitucional en el sentit sol·licitat en el cos de l'escrit, declarant la lesió dels drets fonamentals invocats, anul·lant les sentències recaigudes en la causa TC-28-2/94, retrotraient els autes a la deliberació de la Sala Penal del Tribunal Superior de Justícia d'Andorra perquè dicti sentència de conformitat amb el dret protegit per l'article 10.2 de la Constitució".

El que es pretén, en definitiva, és que d'una banda aquest Tribunal anul·li dues sentències recaigudes en aquesta causa penal (la primera del Tribunal de Corts i la segona del Tribunal Superior de Justícia, tot i que no es menciona l'aute d'aquest darrer que desestimava l'incident de nul·litat d'actuacions) i d'altra banda, retroregui les actuacions, no al moment anterior a la sentència del Tribunal de Corts, sinó al de la deliberació de la Sala Penal del Tribunal Superior de Justícia prèvia a la sentència d'apel·lació.

Una vegada plantejats els termes del recurs d'empara, sorgeixen, com és obvi, al menys dos problemes processals merament tècnics: no es pot anul·lar la sentència del Tribunal de Corts i, seguidament, retrotraure les actuacions davant el Tribunal Superior de Justícia. Aquesta retroacció es trobaria escassament justificada per no ser pròpiament "retro-" tracció sinó més aviat el contrari. Però, en segon lloc i en el mateix ordre de coses, no s'impugna expressament l'aute de desestimació de l'incident de nul·litat d'actuacions quan, com ja es va indicar en el fonament jurídic segon de la nostra sentència en la causa 2001-3-RE (citada per aquesta demanda en empara), als efectes processals de la interposició del recurs d'empara i de la seva tramitació posterior, l'incident de nul·litat d'actuacions assumeix el mateix paper que el procediment urgent i preferent al qual es refereix l'article 88.2 de la Llei qualificada del Tribunal Constitucional. És a dir, els termes del procés d'empara vénen fixats per aquells que es determinen en aquest incident de nul·litat i, en

conseqüència, és contra l'aute que resol l'incident esmentat que ha de dirigir-se el recurs d'empara.

Segon

Tanmateix, als efectes del fons d'aquest assumpte, el que es planteja en aquest primer tràmit d'admissió és si la causa posseeix o no posseeix un contingut constitucional que permeti obrir un procés nou en el qual les parts puguin defensar les seves posicions respectives per tal que apareguin elements substancials sobre la possible vulneració d'un dret fonamental. I, en aquest sentit, per dir-ho de manera senzilla i directa, ens trobem en un iter processal en què cada part ha argumentat i dit tot allò que podia indicar en benefici de les seves pretensions i en què les actuacions presentades posen de relleu tots els angles possibles amb què el cas pot ser enjudiciat per via jurisdiccional.

D'aquesta manera, l'element central del problema resideix a verificar si s'ha lesionat el dret a la presumpció d'innocència, en aquest cas, de la demandant per inexistència de proves que fonamentin la decisió de condemna i, en conseqüència, les resolucions posteriors que desestimen la pretensió de declaració d'innocència.

Per als òrgans judicials aquestes proves, consistents en la titularitat o cotitularitat de l'acusada en uns comptes bancaris determinats, a més de les seves declaracions successives a la Batllia primer, i després durant el judici oral, són indicatiu suficient per considerar-la com a autora del delictes de blanqueig de diners que se li imputava. En aquest sentit, el considerant setè de la sentència del Tribunal de Corts, en els seus set apartats, conté l'enumeració dels indicis que fonamenten la decisió judicial. Per part seva, la Sala Penal del Tribunal Superior de Justícia, després d'enumerar en els resultants els fets diversos a través dels quals el procés havia transcorregut i en els quals es basava, contesta negativament, en els seus considerants, a tots i a cadascun dels arguments esgrimits per la part apel·lant; i en el considerant tercer torna a enumerar i a reprendre els indicis recollits pel Tribunal de Corts i arriba, en una de les seves conclusions, a afirmar que era impossible que l'acusada, en la seva qualitat d'esposa de l'imputat principal (i ja difunt en el moment de dictar-se les sentències) hagués pogut ignorar que el seu cònjuge es dedicava al tràfic d'estupefaents.

Aquesta afirmació, juntament amb alguna altra de significat similar, és la que dóna peu a la recurrent actual en empara a mantenir que no s'ha provat que els fons dels quals era titular l'acusada proveníessin d'una activitat il·lícita de la qual ella tingués coneixement. D'aquí dedueix que es tracta de sentències que responen al principi de "l'íntima convicció" dels jutges i no de decisions derivades de la lliure apreciació de la prova.

Tanmateix, el que és cert és que, com es pot verificar en les actuacions, l'activitat probatòria ha existit i els arguments judicials que s'hi contenen són no solament raonables sinó també de gran pes. En aquestes circumstàncies, es fa evident que el Tribunal Constitucional ni pot ni ha d'entrar-hi. Hem repetit en múltiples ocasions que la nostra jurisdicció constitucional no és una jurisdicció que pugui substituir l'ordinària o imposar-s'hi en l'exercici de la mateixa funció. En el cas que ens ocupa, la funció jurisdiccional ordinària s'ha desenvolupat amb plena adequació a les normes processals i constitucionals. Ha fonamentat les seves decisions en dret i ha interpretat i utilitzat el material probatori raonant en tot moment per què, al seu parer, existia una connexió directa entre les proves esmentades i la comissió del delictes que s'imputava a l'acusada. La part demandant posseeix tot el dret a dissentir de les decisions jurisdictionals que li siguin contràries, però al Tribunal Constitucional li està vedat enjudiciar els judicis d'altres jutges o tribunals quan aquests es mouen en el seu propi àmbit de la interpretació i l'aplicació raonada del dret vigent.

Se'ns demana, en definitiva, que corregim la interpretació jurisdiccional de les proves. No obstant això, és evident que les proves existeixen, que han estat interpretades motivadament i que les seves decisions no han sigut arbitràries. Com ja s'ha indicat en alguna altra ocasió, ni tan sols en els casos en què es pogués considerar que aquesta interpretació hagués sigut errònia, el Tribunal Constitucional tindria competència per posar-hi remei.

Per consegüent, no s'ha d'admetre a tràmit aquest recurs d'empara per manca manifesta de contingut constitucional.

Per tot el que s'ha exposat,

El Tribunal Constitucional del Principat d'Andorra,

DECIDEIX:

Primer

No admetre a tràmit el recurs d'empara 2002-11-RE, interposat per la representació processal de la Sra. M. Esperança Callen Utges contra les sentències dictades pel Tribunal de Corts i per la Sala Penal del Tribunal Superior de Justícia en la causa penal núm. TC-28-2/94.

Segon

Notificar el present aute a la representació processal de la recurrent, al president del Tribunal de Corts, al president del Tribunal Superior de Justícia i al Ministeri Fiscal.

Tercer

Publicar el present aute, d'acord amb el que disposa l'article 5 de la Llei qualificada del Tribunal Constitucional, al Butlletí Oficial del Principat d'Andorra.

Acordat a Andorra la Vella, pel Tribunal Constitucional, el 27 de gener del 2003.

Miguel Herrero de Miñón

Philippe Ardant

President

Vicepresident

Miguel Ángel Aparicio Pérez Pere Vilanova Trias

Magistrat

Magistrat

